

Třicetiletá válka

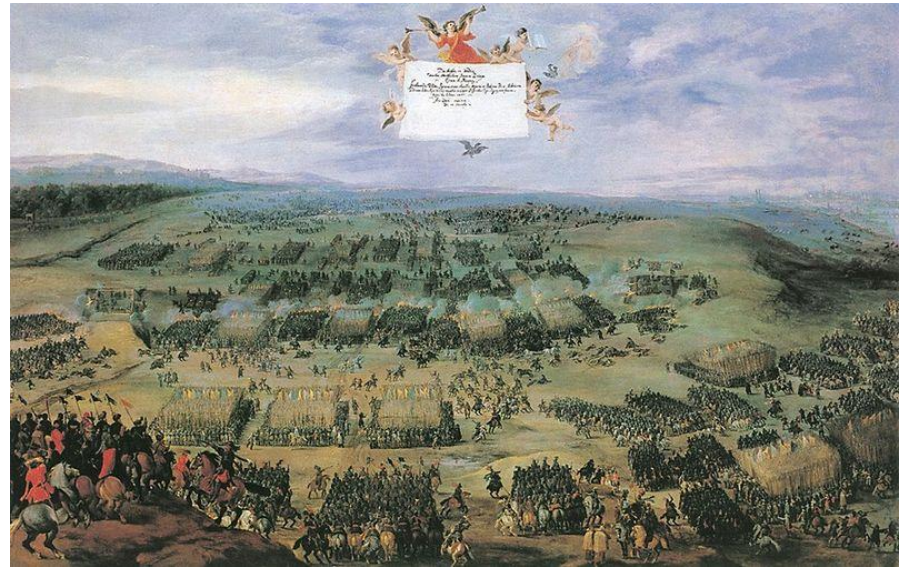
Zdroj: <http://www.ckrumlov.info/img.php?img=8352>

Příčiny války

- *Proč došlo v českých zemích ke stavovskému povstání?*

Zdroj:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Defenestratio_n-prague-1618.jpg

Zdroj:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Schlacht_am_Wei%C3%9Fen_Berg_C-K_063.jpg

Příčiny války

- náboženské rozpory
KATOLÍCI X PROTESTANTI
- katolická strana □ Liga (v čele Habsburkové)
- protestantská strana □ Unie (v čele Friedrich Falcký)
- mocenské zájmy velmocí (habsburská monarchie X německé státy X severské státy X Francie X Nizozemí X Anglie)
- dobyvačné cíle (cizí území, kořist, drahocenné předměty)

Průběh války

- válka česká (1618-1620)
- válka falcká (1620 - 1623)
- válka dánská (1625 - 1629)
- válka švédská (1630 - 1635)
- válka švédsko - francouzská (1635 - 1648)

Zdroj:
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Muszkietrzy.JPG>

Zopakujte průběh Českého stavovského povstání.

Válka česká 1618-1620

- vzpoura českých stavů proti Habsburkům
- defenestrace místodržitelů (23.5.1618)
- vláda třiceti direktorů
- „zimní král“ Friedrich Falcký
- žoldnéřská vojska – střídavé úspěchy
- 8. 11. 1620 bitva na Bílé hoře
- 21. 6. 1621 poprava 27 pánů
- konfiskace majetků, emigrace
- Obnovené zřízení zemské – návrat katolické církve, upevnění absolutní moci Habsburků, zrovnoprávnění češtiny s němčinou

Válka falcká 1620 - 1623

- **Fridrich Falcký** se snažil zvrátit výsledek Bílé hory - neúspěšně
- ztratil rodové državy v Říši (Horní Falc)
- dožívá v Nizozemí a umírá v Anglii.
- Do roku 1632 používá titul český král.

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Gerard_van_Honthorst_006.jpg

Jakou přezdívku měl Fridrich Falcký jako český král?

Válka dánská

1625 - 1629

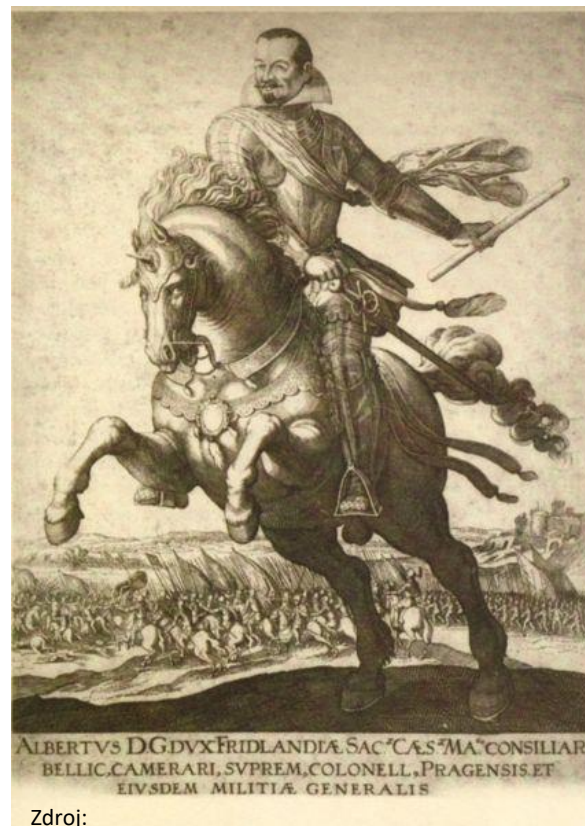
- Dánsko v čele **protihabsburské opozice** (král Kristián IV.) P
- finanční podpora od Anglie, Francie a Nizozemí.
- Poprvé se vyznamenává **Albrecht z Valdštejna – jedna z nejvýraznějších postav války**
- má vlastní vojsko
- ovládl německé území až k Baltu
- část dánských vojsk pronikla Slezskem na Moravu a do Uher (spojovali se s ostatními odpůrci Habsburků - uherská šlechta vedená **Gáborem Bethlenem**)
- 1630 císař na žádost německých knížat propouští Albrechta z Valdštejna ze svých služeb (záviděli mu úspěch)
- Valdštejn pak odchází do Čech

Albrecht z Valdštejna

Zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Albrecht_von_waldstein.jpg

Zdroj:

http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Datei:Waldenstein_Reiterbild.JPG&filetimestamp=20070224193135

Prohlédni si portréty Valdštejna. Jak byl zobrazován? Jakým dojmem na Tebe působí?

Válka švédská 1630 – 1635

- protihabsburská koalice - Švédsko (Gustav Adolf), Sasko
- 1631 Sasové obsazena Praha
- císař opět povolal Valdštejna
- 1632 v bitvě u Lützen padl Gustav Adolf
- Roku 1634 Švédové poraženi
- 1635 Sasové se přidali na stranu císaře
- Sasko získalo Horní a Dolní Lužici (patřily k zemím Koruny České!).

Albrecht z Valdštejna

1583 - 1634

- z rodiny hlásící se k Jednotě bratrské – později přeběhl ke katolictví – kvůli kariéře
- úspěšně bohatl (sňatky, majetek zabavený poražené šlechtě) □ vybudoval vlastní žoldnéřské vojsko
- vlastní „stát ve státě“ – panství na Frýdlantsku (SZ Čechy) + další území (Slezsko, Německo)
- Valdštejnský palác v Praze
- bohatství využíval i k podnikání (mlýny, pivovary, výroba textilu, zbraní pro armádu)

Albrecht z Valdštejna

Válečné úspěchy

- nejvyšší velitel císařských vojsk (titul generalissimus)
- úspěšný v bojích s Dány i Švédy
- 1632 bitva u Lützenu - ☐švédský král Gustav Adolf
- mnoho protivníků i ve vlastních řadách
- podezřelý z vyjednávání míru s protivníky
- 1634 zavražděn v Chebu

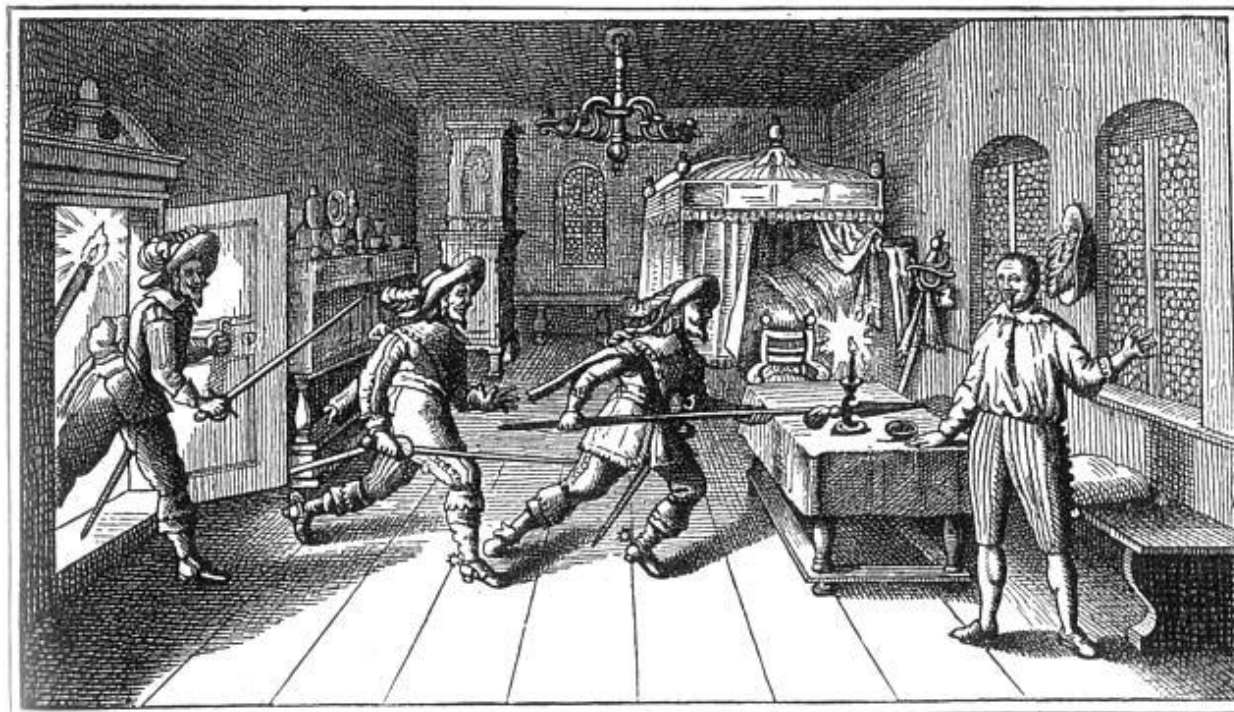
Bitva u Lützenu

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Battle_of_Lutzen.jpg

Jak se lišil způsob boje za třicetileté války od dnešního válčení?

Zavraždění Valdštejna

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ermordung-wallensteins-in-eger-anonymer-kupferstich_1-640x370.jpg

Jakou zbraní byl zavražděn Valdštejn?

Válka švédsko - francouzská 1635 - 1648

- protihabsburské koalice - Švédsko a Francie (kardinál Richelieu).
- Čechy byly místem bojů mezi oběma stranami
- 1639 obléhání Prahy
- 1642 Švédové obsadili Olomouc, neovládli však Brno
- 1645) bitva **u Jankova** - zvítězili Švédové
- 1648 Švédové dobyli Malou Stranu a Hradčany
- byl vyloupen Pražský hrad a **Rudolfínské sbírky odvezeny do Švédska** (a do Čech se nevrátily dodnes)

Co všechno bylo součástí Rudolfínských sbírek?

Obléhání Prahy

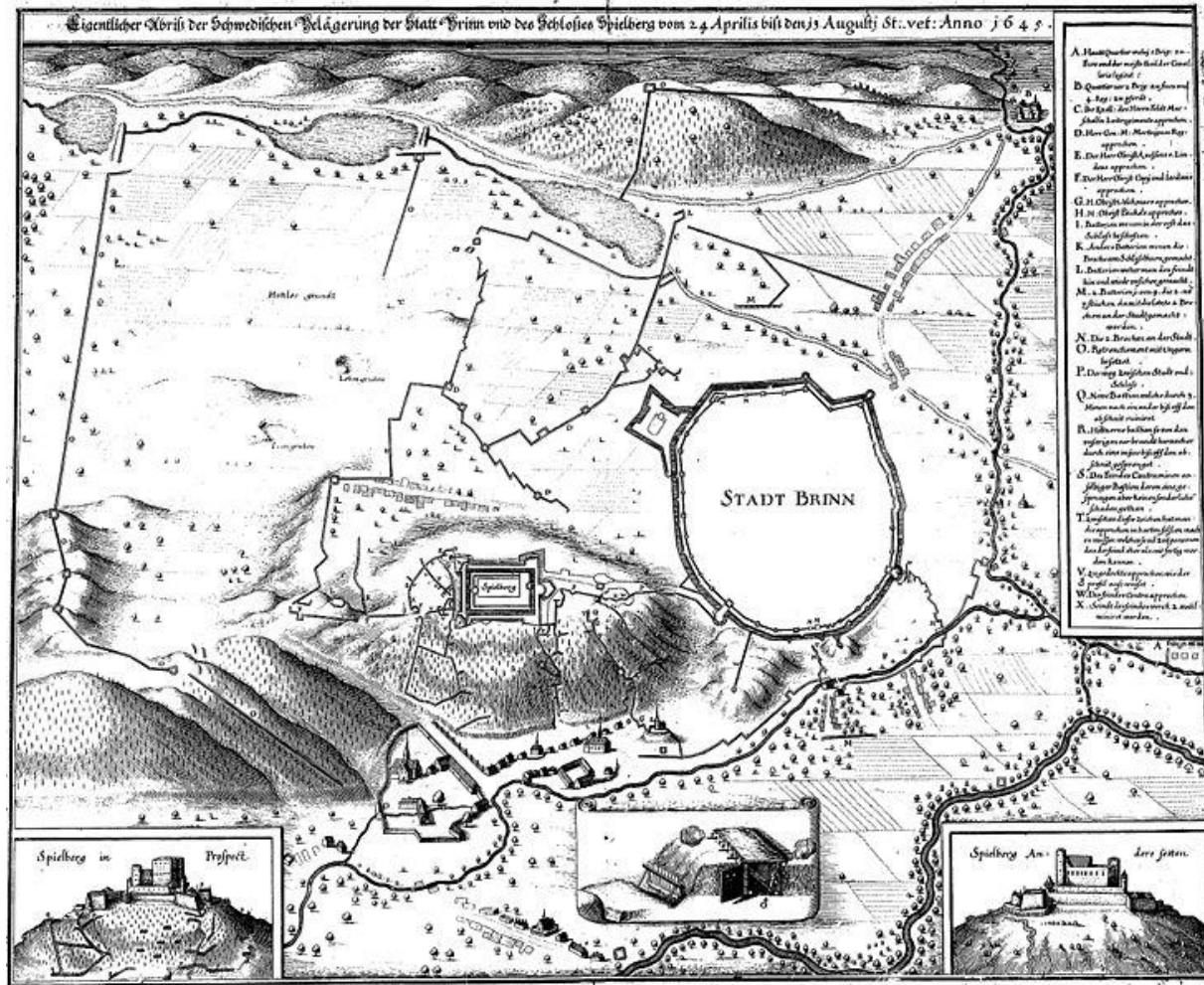

Obléhání Brna 1645

- brněnská posádka tvořená 500 vojáky a asi tisícovkou příslušníků městské milice
- švédská strana asi 28 tisíc vojáků
- v čele šv. vojska gen. **Lennart Torstenson**
- velitel Brna - **Louis Raduit de Souches**
- obléhání trvalo od 3. května 1645 až do 23. srpna 1645

Obléhání Brna 1645

Zdroj:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brno_1645.jpg

Porovnej vzhled Brna v r.1645 a dnes.

Zvonění na Petrově

- <http://www.mojibrno.wz.cz/inka--brno-povesti-zvoneni.html>

Zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brno,_Petrov_z_Opu%C5%A1t%C4%9Bn%C3%A9.jpg

Obléhání Brna

Zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ve_duta_z_obl%C3%A9h%C3%A1n%C3%AD_Brna_%C5%A0v%C3%A9dy_v_roce_1645.jpg

Prohlédni si obrázek. Poznáváš některé stavby? Jak vypadalo okolí města?

Mírová jednání

- konala se v letech 1644 – 1648 v německém Vestfálsku (Münster, Osnabrück) □ **Vestfálský mír**
- náboženské poměry - „*cuius regio, eius religio*“ – čí vláda, toho náboženství

Jak rozumíš tomuto pravidlu?

Mírová jednání Münster

Vestfálský mír

- náboženství jednotlivých zemí se řídilo náboženstvím jejich panovníků

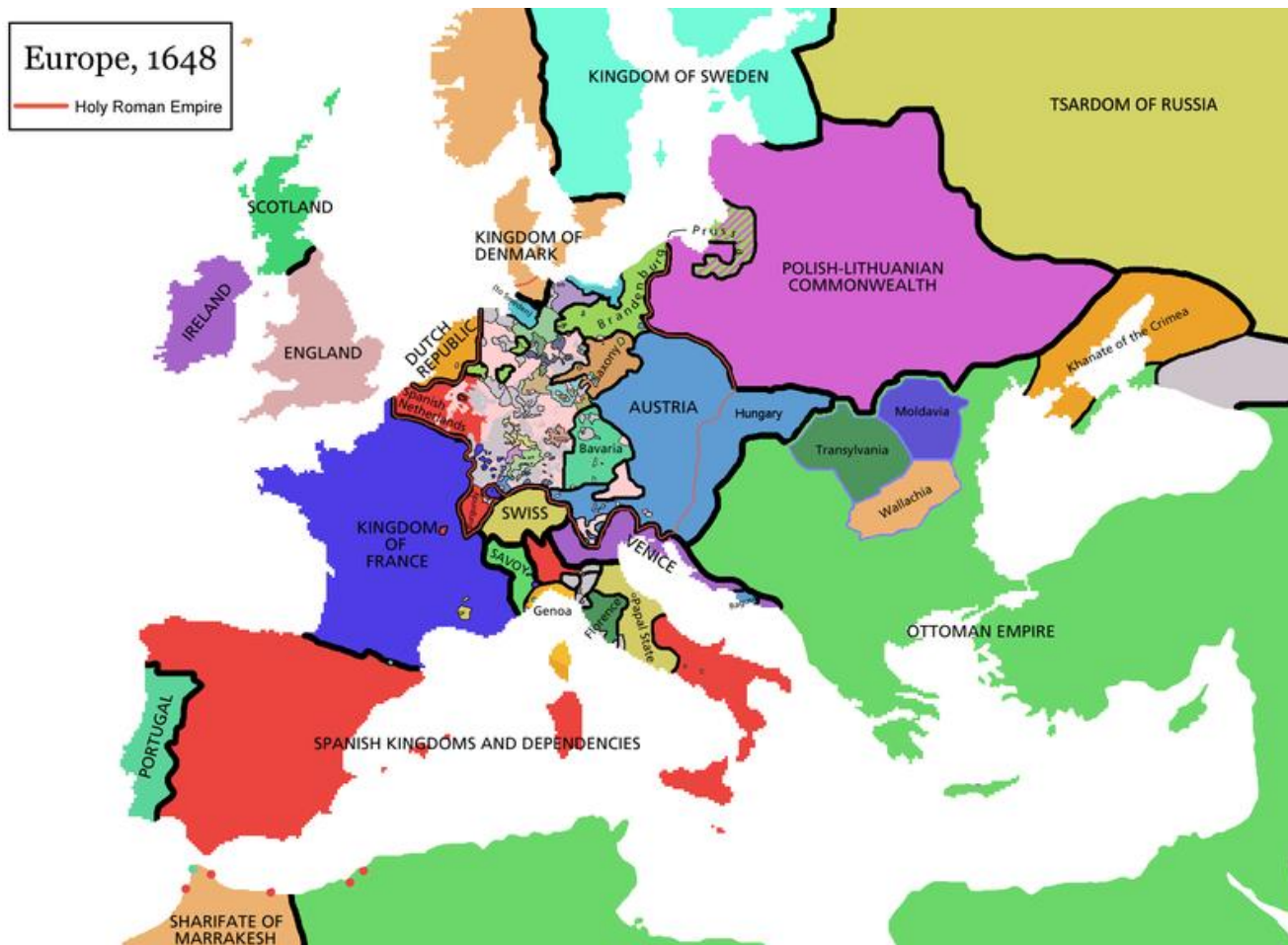
Jaké jediné náboženství tak bylo povoleno v českých zemích? Jaké náboženství zde bylo dříve? Jak reagovali lidé na tuto situaci?

Vestfálský mír

- posílil se vliv a moc Francie – získala nová území na hranicích s Německem
- další územní zisky dosáhlo Švédsko, Bavorsko, Braniborsko
- země Koruny české přišly o území Horní a Dolní Lužice

Za kterých českých králů jsme tyto země získali?

Evropa po vestfálském míru

Důsledky války

- úbytek obyvatelstva v průměru o 30 %
(Braniborsko 50 % , Pomořansko 75)
- české země 30 %
- šíření epidemií – mor, úplavice, tyfus, syfilis, kurděje

Víš o jaké nemoci se jedná?

Důsledky války

- úpadek hospodářství
- kulturní ztráty
- hladomory
- zpustošené a vylidněné oblasti
- přeživší obyvatelé museli více pracovat pro feudály – utužení poddanství – přechod k **nevolnictví** („připoutání“ k půdě, zákaz stěhování, učení se řemeslu, naprostá závislost na vrchnosti)

Hrůzy války

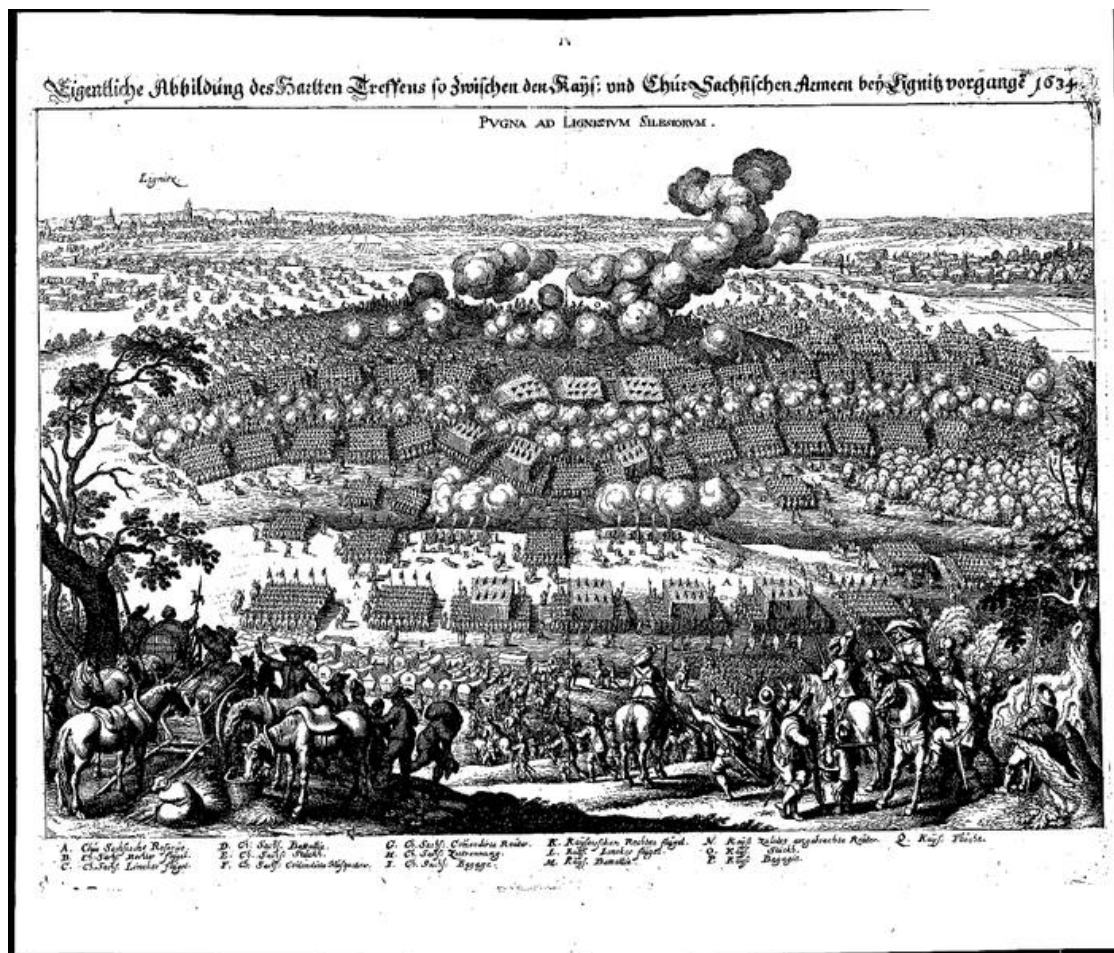
Israel. ex. Cum Prius. Reg.

*A la fin ces Voleurs infames et perdus,
Comme fruits malheureux a cet arbre pendus*

*Monstrent bien que le crime (horrible et noire engeance)
Est luy mesme instrument de honte et de vengeance,*

*Et que cest le Destin des hommes vicieux
Desprouver tost ou tard la justice des Cieux. 1)*

Hrůzy války

Hrůzy války

Zdroj: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Assedio_Francoforte_oder.JPG?uselang=de

Hrůzy války

Zdroj:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Assedio_Francoforte_oder.JPG?uselang=de

Jak prožívalo válku civilní obyvatelstvo?

Hrůzy války

Zdroj:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Assedio_Francoforte_oder.JPG?uselang=de

Zdroj:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Assedio_Francoforte_oder.JPG?uselang=de

TŘICETILETÁ VÁLKA (1618 – 1648)

- **válka nekatolíků proti katolíkům = válka proti Habsburkům** o ovládnutí západní a střední Evropy → postupně se do bojů zapojují Dánsko, Švédsko, Nizozemsko, Anglie a Francie

Albrecht z Valdštejna – český vojevůdce Habsburků – velmi úspěšný, získal obrovský majetek – centrem panství Jičín

- 1634 byl kvůli podezření ze zrady v Chebu zavražděn a jeho majetek zabaven

v průběhu války se bojovalo i **na našem území** - Švédové a Sasové obsadili i Prahu a Olomouc (uloupeny sbírky Rudolfa II.)

1648 – **Vestfálský mír:**

- Německo volným svazkem států s Habsburským císařem
- upevnění moci Habsb. v ovládaných zemích (i v Čechách)
- České země přišli o Lužici